

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

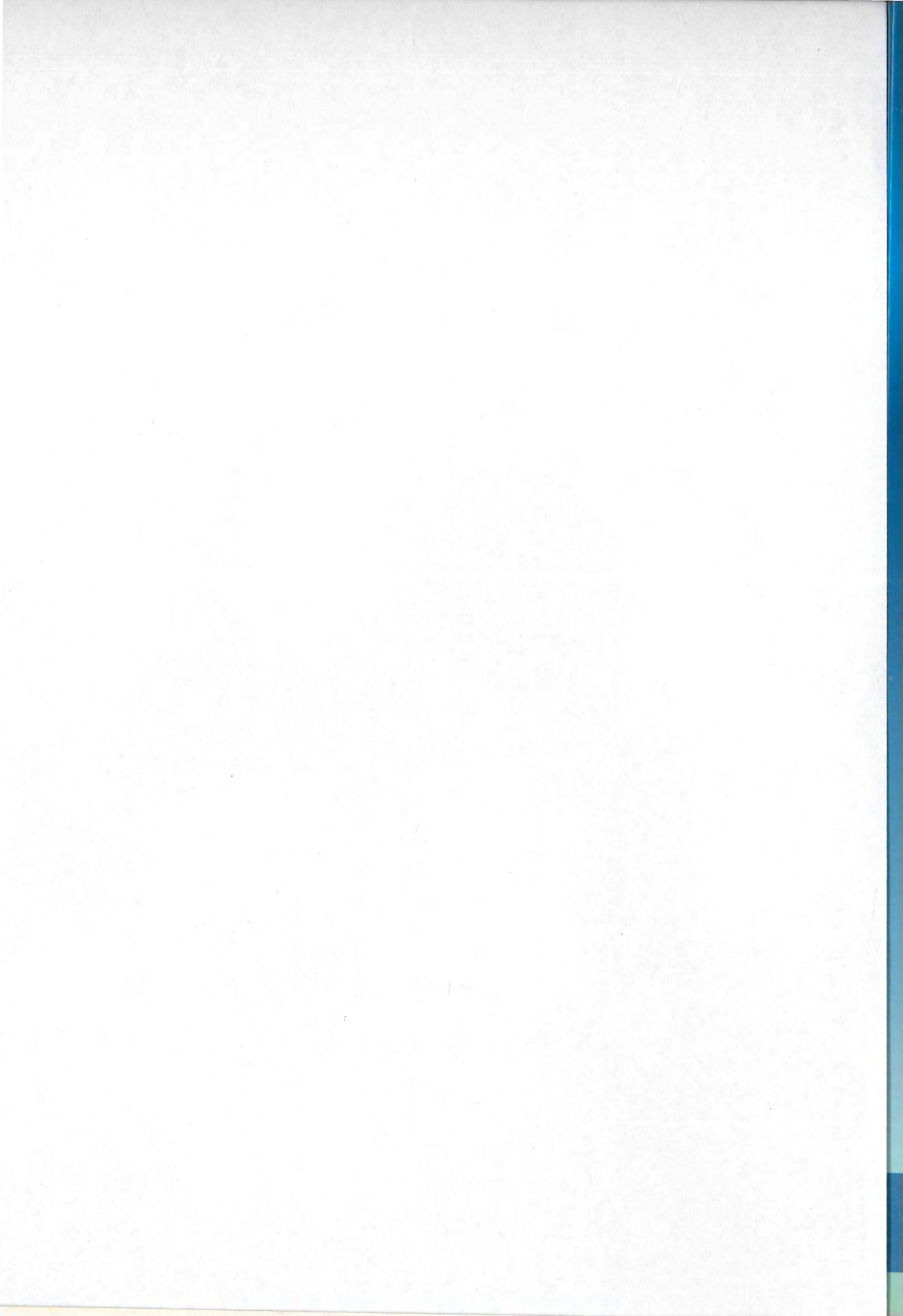

**MATERIAŁY DYDAKTYCZNE
SZKOLENIA W PROJEKCIE
INNOWACYJNE
ZARZĄDZANIE SYSTEMEM B+R
W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH**

**Redaktor naukowy
ANTONI MIKLEWSKI**

Projekt: „INNOWACYJNE ZARZĄDZANIE SYSTEMEM B+R W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
4.2. "Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym"

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE
SZKOLENIA W PROJEKCIE
INNOWACYJNE
ZARZĄDZANIE SYSTEMEM B+R
W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Redaktor naukowy
ANTONI MIKLEWSKI

Projekt: „INNOWACYJNE ZARZĄDZANIE SYSTEMEM B+R W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
4.2. „Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym”

Wyższa Szkoła Informatyki Stosowanej i Zarządzania, 01-447 Warszawa, ul. Nowelska 6, tel.: 22 3486523

Książka współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

„Innowacyjne zarządzanie systemem B+R w jednostkach naukowych”

Priorytet IV Szkolnictwo Wyższe i Nauka.

Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym.

Podnoszenie umiejętności pracowników systemu B+R w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych – w tym również w zakresie ochrony własności intelektualnej i przemysłowej.

Projekt POKL.04.02.00-00-059/08

Recenzenci:

Prof. zw. dr hab. inż. Jan Studziński

Prof. dr hab. inż. Andrzej Leszek Straszak

Projekt okładki: Aneta Pielak

Komputerowa edycja tekstu: Anna Gostyńska

46940

© Instytut Badań Systemowych PAN, Warszawa 2011

Egzemplarz bezpłatny

ISBN 83-894-7543-X

EAN 9788389475435

Finansowanie innowacyjnej działalności w jednostkach naukowych

Barbara Miller

Uniwersytet Jagielloński

Wstęp

Wprowadzanie wszelkich innowacji zarówno w przedsiębiorstwach, jak i jednostkach naukowych, wiąże się zwykle z koniecznością pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. W ostatnich latach, poza finansowaniem budżetowym, dostępny jest szereg możliwości oferowanych przez fundusze unijne oraz prywatnych inwestorów.

Wymagania stawiane przez inwestorów czy instytucje odpowiadające za ogłoszenie konkursów podlegają ciągłym zmianą. Nie ma jednej prostej uniwersalnej instrukcji jak napisać wniosek, który zostanie pozytywnie oceniony. Są jednak pewne reguły, którymi należy się kierować przygotowując wszelkie przedsięwzięcia zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym. Starannie przygotowany plan działania nie tylko ułatwi pozyskanie środków finansowych na realizację, ale i samą realizację przedsięwzięcia.

1. Przygotowanie projektu

Projekt – jest to zbiór powiązanych ze sobą i zaplanowanych działań, zmierzających do osiągnięcia w określonym czasie zamierzonego celu. Niezbędnymi elementami projektu są: zdefiniowana struktura zarządzania z jasnym podziałem zadań i odpowiedzialności, rzetelny harmonogram i kosztorys.

Projektu nie należy mylić z **wnioskiem** projektowym, który stanowi propozycję wykorzystania środków finansowych składaną na konkurs ogłaszany przez Instytucję Wdrażającą; wniosek zawiera jedynie wybrane zagadnienia projektowe.

Jak napisać dobry projekt?

Najłatwiej będzie prześledzić to na przykładzie.

– Rozpoczynając pisanie projektu powinniśmy się zastanowić – **jaki problem chcemy rozwiązać?**

Np. dane literaturowe i dotychczasowe doświadczenia naprowadziły nas na ciekawy projekt badawczy, który może zakończyć się wdrożeniem. Założmy, że będzie to wysokiej klasy katalizator, do rozkładu tlenków azotu. Przemysł energetyczny wstępnie wyraża zainteresowanie wynikami projektu. Przedstawiciele elektrociepłowni deklarują także umożliwienie przeprowadzenia testów technologicznych na jednym z kominów, pod warunkiem, że nie będą musieli na tym etapie ponosić żadnych kosztów. Jest to nie tylko ciekawy projekt badawczy, ale również odpowiedź na zapotrzebowanie rynku i narzucone normy środowiskowe (dane potwierdzone rzetelnymi badaniami rynku i popytu na proponowane rozwiązanie technologiczne).

Problemy stanowi:

- **zanieczyszczenie powietrza gazami wylotowymi z elektrociepłowni ze względu na niską jakość stosowanych katalizatorów**
- brak odpowiedniego sprzętu, aparatury do przeprowadzenia badań na dużą skalę
- niedostateczne kompetencje do przeprowadzenia wybranych elementów projektu, konieczność konsultacji, ekspertyz, nawiązania współpracy
- brak odpowiedniego zaplecza do przeprowadzenia prac konstrukcyjnych związanych z powstaniem prototypu,
- brak jasnych zasad współpracy z elektrociepłowniami,
- niewystarczające zasoby ludzkie do zrealizowania tak dużego przedsięwzięcia.

– **Określenie celów projektu.**

Cele projektu najłatwiej określić poprzez przeformułowanie wcześniej zdefiniowanych problemów.

W niektórych programach wymagane jest sformułowanie celów zgodnie ze „sprytną” koncepcją S.M.A.R.T. (ang. *Simple, Measurable, Achievable, Relevant, Timely defined*). Zgodnie z angielskim akronimem cel powinien być:

Prosty – czyli jasno określony, tak aby był dobrze i jednoznacznie zrozumiany,

Mierzalny – sformułowany tak, aby określić liczbowo lub procentowo stopień jego realizacji,

Osiągalny – możliwy do zrealizowania,

Istotny – powinien stanowić określoną wartość, wносить nową jakość, wprowadzać istotną zmianę,

Określony w czasie – czas, w jakim chcemy zrealizować cel powinien być dokładnie określony.

W ten sposób sformułowanymi celami w przykładowym projekcie mogą być:

- **zmniejszenie zanieczyszczeń gazów wylotowych z kotła elektrociepłowni, na którym testowany będzie prototyp proponowanego katalizatora, co najmniej o 50% w stosunku do obecnie stosowanych rozwiązań (do końca 2011 r.),**
- doposażenie jednostki w wysokiej jakości sprzęt o łącznej wartości 1 500 000 PLN, który będzie służył pracom badawczo-rozwojowym prowadzonym do listopada 2011 r.,
- nawiązanie współpracy z 3 wiodącymi jednostkami naukowymi w zakresie badań katalitycznych w kraju i zagranicą do końca listopada 2011 r.,
- nawiązanie współpracy i podpisanie umowy z przedsiębiorcą w zakresie wdrażania nowych technologii, który podejmie się skonstruowania prototypu oraz być może późniejszej produkcji katalizatorów do końca października 2010 r.,
- nawiązanie współpracy i podpisanie umowy z wybraną elektrociepłownią, w której przeprowadzane będą testy katalizatora do końca listopada 2010 r.,
- zwiększenie zatrudnienia o 10 młodych naukowców niezbędnych do realizacji projektu w czasie od stycznia 2010 do listopada 2011 r.

Cele ogólne, strategiczne projektu powinny wpisywać się w cele konkretnego programu, z którego zamierzamy uzyskać finansowanie na jego realizację.

Np. proponowany projekt wpisuje się w cele Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Priorytet I, poddziałanie 1.3.1 czyli:

Strategicznym i długoterminowym celem ogólnym projektu jest **poprawa konkurencyjności polskiej gospodarki poprzez wprowadzenie na rynek innowacyjnych rozwiązań oraz zwiększenie transferu nowoczesnych technologii** z jednostek naukowych do przedsiębiorstw w branży energetycznej. Równie istotnym celem jest **podniesienie jakości życia mieszkańców Polski** poprzez poprawę czystości powietrza dzięki skutecznemu oczyszczeniu spalin wylotowych z kominów elektrociepłowni.

Cele strategiczne projektu mają uzasadniać potrzebę wdrożenia danego przedsięwzięcia. W dużej mierze ta część projektu wpłynie na decyzję o dofinansowaniu zaplanowanych działań.

– Określenie wskaźników osiągnięcia celów projektu.

Wskaźnik to efekty projektu wyrażone w wartościach liczbowych. Mają one wskazać osiągnięcie danego celu w określonym czasie. Stanowią system monitoringu i oceny realizacji projektu, który gwarantuje stałą kontrolę postępów przedsięwzięcia.

Możemy wyróżnić:

- **wskaźniki produktu** – odnoszące się do rzeczowych i bezpośrednich efektów działalności mierzone na etapie realizacji projektu (do jego zakończenia),
- **wskaźniki rezultatu** – odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia projektu. Mierzone są po zakończeniu realizacji,
- **wskaźniki oddziaływania** – trudno mierzalne, odnoszące się do realizacji celów strategicznych danego programu, świadczą o trwałości i długoterminowym oddziaływaniu rezultatów projektu.

W przypadku proponowanego projektu wskaźniki oddziaływania to pozytywny wpływ na rozwój gospodarki, wzrost roli transferu technologii, wpływ na innowacyjność przedsiębiorstw i ochronę środowiska poprzez poprawę jakości powietrza.

W dokumentacji konkursowej, którą powinniśmy dokładnie sprawdzić na etapie wypełniania wniosku o dofinansowanie, zwykle znajduje się lista wskaźników, do których musimy się odnieść. W podanym przykładzie może to wyglądać następująco:

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jedn. miary	SUMA do 2012	Weryfikacja
1	Liczba zaangażowanych jednostek naukowych	Sztuki	3	Umowa konsorcjum, umowa o współpracy, raporty, ekspertyzy
2	Liczba pracowników naukowych zaangażowanych w realizację projektu	Osoby	12	Aneksy do umów o pracę, umowy, zakresy obowiązków, karty czasu pracy
3	Liczba studentów zaangażowanych w realizację projektu	Osoby	8	Protokoły rekrutacji, umowy stażowe
4	Liczba doktorantów zaangażowanych w realizację projektu	Osoby	4	Umowy o pracę
5	Liczba nowych miejsc pracy (B+R) powstałych w trakcie realizacji	Sztuki	10	Umowy o pracę

Finansowanie innowacyjnej działalności w jednostkach naukowych

6	Wartość aparatury zakupionej w związku z realizowanym projektem	PLN	1 500 000,00	Protokoły z procedury przetargowej, umowy, faktury, aparatura
7	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z jednostką naukową	Sztuki	3	Umowy o współpracy, ekspertyzy

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jedn. miary	SUMA do 2017	Weryfikacja
1	Liczba wynalazków zgłoszonych do ochrony patentowej, jako efekt realizacji projektu	Sztuki	1	Zgłoszenie patentowe
2	Liczba wzorów użytkowych zgłoszonych do ochrony	Sztuki	1	Zgłoszenie wzoru użytkowego
3	Liczba skomercjalizowanych wyników prac B+R	Sztuki	1	Umowy licencyjne
6	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z jednostką naukową po zakończeniu projektu	Sztuki	9	Umowy o współpracy
7	Liczba publikacji dotycząca wyników projektu	Sztuki	5	Publikacje

Dla wszystkich wskaźników należy określić źródło weryfikacji, np. podpisana umowę konsorcjum, umowy o współpracy, faktury, raporty, umowy licencyjne.

– Określenie działań

Kolejny etap to wskazanie konkretnych działań, dzięki którym osiągniemy zamierzone cele.

Przykładowe działania:

1. prace badawcze związane z właściwościami nowych katalizatorów – I etap,
2. zakup specjalistycznej aparatury (przetarg, dostosowanie pomieszczeń, zainstalowanie aparatury, przeszkolenie pracowników w zakresie obsługi),
3. prace badawcze związane z właściwościami nowych katalizatorów – II etap,
4. przygotowanie prototypu (współpraca z wybranym przedsiębiorcą),
5. testy technologiczne w elektrociepłowni,
6. zarządzanie, administracja i promocja projektu.

Jest to oczywiście draft, który należy uzupełnić o szczegółowe opisy poszczególnych punktów wraz z podaniem tzw. kamieni milowych. Kamienie milowe są to określone punkty, które podsumowują przeprowadzenie kolejnych zadań, np. podpisanie umowy, przygotowanie zgłoszenia patentowego, raport z przeprowadzonego etapu badań, konferencja promująca wyniki projektu i inne.

Kamienie milowe mają umożliwić sprawną weryfikację realizacji poszczególnych działań.

Wśród działań nie bez powodu pojawia się **promocja projektu**. Dotyczy ona zarówno prezentowania wyników projektu, które powinny trafić do jak najszerszego grona odbiorców, jak i samego źródła finansowania, zwłaszcza, jeśli mamy do czynienia z funduszami strukturalnymi.

– Wykonalność organizacyjna projektu, określenie struktury zarządzania

Ta część ma odpowiedzieć na pytanie – **kto będzie realizować projekt?**

Należy przedstawić jednostki naukowe polskie i zagraniczne oraz przedsiębiorstwa zaangażowane w realizację projektu z uwzględnieniem kompetencji i zakresu odpowiedzialności poszczególnych pracowników. W ten sposób będziemy pewni, że dany zespół jest w stanie podjąć realizację przedsięwzięcia i że będzie on wiarygodny dla potencjalnego inwestora.

Zbiorczo można przedstawić to w tabeli:

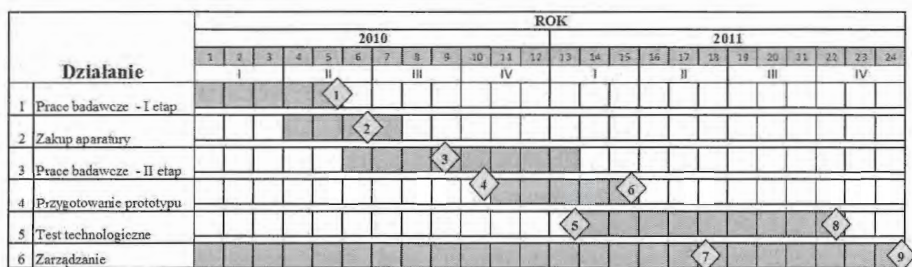
Działania	Pracownik	Jednostka	Kompetencje	Zakres odpowiedzialności

Nie można zapomnieć o osobach odpowiedzialnych za administrację. Warto zatrudnić osobę z doświadczeniem w zarządzaniu i rozliczaniu projektów. Będzie ona odpowiedzialna za sprawne koordynowanie prac. Dodatkowo ze strony jednostki zaangażowany jest cały szereg osób z takich działów jak księgowość, kadry, biuro zamówień publicznych i inne, których udział również trzeba zaznaczyć, a na dalszym etapie planowania przewidzieć dla nich odpowiednie wynagrodzenia.

– Harmonogram

Poszczególne działania muszą być rozplanowane w czasie. Harmonogram ich realizacji najlepiej przedstawić w formie tzw. **Wykresu Gantta**, który pozwala na przejrzyste zobrazowanie logicznej sekwencji, wzajemnych zależności i czasu trwania poszczególnych działań. Odcinki czasu, w których

przedstawiamy działania powinny być dobrane w zależności od długości czasu trwania całego przedsięwzięcia. Dla krótkiego projektu za jednostkę czasu najwygodniej jest przyjąć tygodnie, w przypadku rocznego lub kilkuletniego – miesiące lub kwartały. Działania można rozbić na bardziej szczegółowe zadania, powiązane z konkretnymi osobami odpowiedzialnymi za ich realizację. Nie można zapomnieć o uwzględnieniu terminów związanych z procedurami przetargowymi (można to skonsultować z biurem zamówień publicznych), podpisywaniem umów itd. oraz o ograniczeniach wynikających z okresów świątecznych i urlopowych. Na wykresie możemy również zaznaczyć punkty oznaczające kamienie milowe zazwyczaj w formie kwadratu obróconego o 45°.

- 1 - Raport z I etapu prac badawczych, wybór najbardziej obiecujących katalizatorów do dalszej części badań
- 2 - Zainstalowana aparatura, protokoły odbioru
- 3 - Zgłoszenie patentowe
- 4 - Podpisanie umowy z firmą przygotowującą prototyp katalizatora
- 5 - Rozpoczęcie testów w elektrociepłowni
- 6 - Gotowa ostateczna wersja prototypu, wzór użytkowy
- 7 - Konferencja promująca wyniki projektu
- 8 - Raport z testów technologicznych w elektrociepłowni
- 9 - Wniosek końcowy

Rys. 1. Wykres Ganta z zaznaczonymi przykładowymi kamieniami milowymi projektu.

Przygotowując projekt, którego realizację uzależniamy od finansowania zewnętrznego, trudno przewidzieć precyzyjnie termin rozpoczęcia, dlatego musimy się liczyć z koniecznością korekty ram czasowych. Dobrze przygotowany harmonogram jest bardzo pomocnym narzędziem zarówno przy planowaniu budżetu, jak i zarządzaniu realizacją projektu.

– Budżet

Istotnym momentem jest oszacowanie kosztów poszczególnych działań. Instytucje udzielające wsparcia zawsze narzucają konkretną formę, w jakiej powinien zostać przedstawiony budżet projektu. Jednak dla własnych potrzeb warto niezależnie przygotować w arkuszu kalkulacyjnym możliwie najbardziej szczegółowy dokument. Sporządzamy go w oparciu o dane zawarte w opisie działań, strukturze organizacyjnej i harmonogramie. Wszelkie stawki wynagrodzeń i formy zatrudnienia pracowników zaangażowanych w projekt powinny być skonsultowane z działem spraw osobowych tak, aby były zgodne z obowiązującym prawem pracy i wewnętrznymi zasadami jednostki. Trzeba przy tym uwzględnić odpowiadający harmonogramowi okres zatrudnienia i wymiar czasu pracy. Koszty zakupu aparatury, ekspertyz i prac zleczanych podmiotom zewnętrznym można uzyskać przez wstępne zgromadzenie ofert lub porównanie ogólnodostępnych cenników.

Pamiętajmy, że w budżecie uwzględniamy wszystkie koszty, chociaż nie wszystkie mogą okazać się kosztami kwalifikowanymi przez daną instytucję. Kiedy już będziemy znali źródło finansowania zewnętrznego możemy zweryfikować nasze potrzeby i możliwości. Często niezbędne okazuje się zadeklarowanie wkładu własnego lub rezygnacja z części planowanych wydatków.

– Polityki horyzontalne Unii Europejskiej

Pozyskanie finansowania z funduszy unijnych wiąże się z wprowadzeniem w działania projektowe zasad horyzontalnych Unii Europejskiej. Do najważniejszych należą:

- **Równość szans:** czyli zapobieganie wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub przynależność etniczną, wyznanie lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

W projektach społecznych szczególną wagę przywiązuje się do stosowania tej zasady w odniesieniu do płci. W przypadku projektów badawczych projekt może zostać uznany za posiadający pozytywny wpływ na równość szans, jeżeli w wyniku jego realizacji powstanie np. technologia, produkt, rozwiązanie, które przyczyni się do wyrównywania szans osób niepełnosprawnych lub likwidacji barier w dostępie do zatrudnienia.

- **Zrównoważony rozwój:** dotyczy trzech aspektów – gospodarczego, społecznego i środowiskowego, które powinny być wzięte pod uwagę przy planowaniu i realizacji projektu.

Projekt wpisuje się w politykę zrównoważonego rozwoju, jeśli jego wyniki służą ochronie i poprawie jakości środowiska naturalnego.

2. Źródła finansowania przedsięwzięć innowacyjnych

Skoro wiemy już dokładnie, co będzie przedmiotem projektu i jakie przewidujemy koszty na jego implementację, nadszedł czas na skonfrontowanie naszych oczekiwań z dostępnymi możliwościami finansowania. Poniższe opracowanie stanowi zestawienie źródeł finansowania różnych przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym wraz ze wskazaniem, gdzie szukać rzetelnych informacji i kompletu dokumentów niezbędnych do przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Informacje te niestety są krótkoterminowe. Programy zmieniają się z roku na rok, np. w związku z kolejnymi okresami finansowania z Unii Europejskiej, dostępnością funduszy czy ze względu na zmieniające się potrzeby rynku.

Zapoznając się z typami finansowanych przez program przedsięwzięć, konieczne trzeba sprawdzić, czy możemy być beneficjentem danego programu. W dokumentacji konkursowej zawsze wskazane jest, jakie instytucje mogą aplikować o wsparcie i jakie kryteria muszą spełniać. Zdarza się, że wymagane jest zawarcie konsorcjum naukowego lub naukowo-przemysłowego a jednostka naukowa musi posiadać najwyższą ocenę parametryczną. Warto też zerknąć na listę projektów, które otrzymały dofinansowanie w rozstrzygniętych już konkursach. Pozwoli to na zorientowanie się w przedziale wartości projektów oraz minimalnej ilości punktów, którą trzeba zdobyć, aby znaleźć się na liście laureatów.

Kolejnym istotnym dokumentem jest karta oceny projektu. Jej dokładne przestudiowanie sprawi, że spojrzymy na projekt okiem recenzenta i umożliwi podjęcie decyzji, czy jesteśmy w stanie dostosować się do danych kryteriów wyboru. Jeśli ten etap weryfikacji przejdziemy pomyślnie, powinniśmy sprawdzić listę załączników. Ich przygotowanie może wymagać sporo czasu w związku z procedurami urzędowymi lub ich rozbudowanym zakresem, jak jest to w przypadku studium wykonalności.

Finansowanie budżetowe Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

1. Projekty badawcze

- Strona internetowa: www.nauka.gov.pl zakładka: FINANSOWANIE/Finansowanie nauki/Projekty Badawcze.
- Finansowanie projektów badawczych obejmuje projekty:
 - zamawiane o tematyce ustalonej w krajowym programie ramowym lub w programie wieloletnim,
 - własne, w tym projekty habilitacyjne, o tematyce określonej przez wnioskodawcę,

- rozwojowe mające na celu wykonanie zadania badawczego stanowiącego podstawę do zastosowań praktycznych,
- promotorskie mające na celu przygotowanie rozprawy doktorskiej,
- specjalne będące częścią międzynarodowych programów, niepodlegające współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych.
- Wniosek o finansowanie projektu badawczego – dostępny na stronie internetowej Ośrodka Przetwarzania Informacji: www.opi.org.pl zakładka: Generator OSF.
- Poziom dofinansowania: 100%.
- Nabór wniosków trwa od 2 listopada do 31 stycznia oraz od 2 maja do 31 lipca.
- Dokumentacja: *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 stycznia 2008* (dostępne na stronie www).

2. Projekty rozwojowe

- Strona internetowa: www.nauka.gov.pl zakładka: FINANSOWANIE/Finansowanie nauki/Projekt Rozwojowe.
- Projekt rozwojowy obejmuje badania stosowane lub prace rozwojowe ukierunkowane na zastosowanie w praktyce, a jego planowanym wynikiem jest określone zastosowanie uzyskanych wyników w praktyce gospodarczej lub społecznej.
- Konkurs ogłaszany raz w roku.
- Wniosek o finansowanie projektu rozwojowego – dostępny na stronie internetowej Ośrodka Przetwarzania Informacji: www.opi.org.pl zakładka: Generator OSF.
- Projekty obsługiwane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju: www.ncbir.pl zakładka: Projekty krajowe.
- Dokumentacja: *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów rozwojowych* z 21 marca 2008 r. (dostępne na stronie www).

3. Projekty celowe

- Strona internetowa: www.nauka.gov.pl zakładka: FINANSOWANIE/Finansowanie nauki/ Projekty Celowe oraz www.ncbir.pl zakładka: Projekty Krajowe.

- Projekty o tematyce dotyczącej wszystkich dziedzin badań stosowanych, prac rozwojowych, badań przemysłowych lub badań przedkonkurencyjnych prowadzących do wdrożeń.
- Projekty celowe są dofinansowywane w części obejmującej badania stosowane i prace rozwojowe (w wysokości do 50% nakładów na te prace, wyjątkowo do 70%).
- Projekty mogą być składane przez przedsiębiorcę, przedsiębiorcę reprezentującego konsorcjum przemysłowe, podmiot będący członkiem konsorcjum naukowo-przemysłowego, jednostkę naukową, jeżeli posiada zdolność bezpośredniego zastosowania w praktyce wyniku projektu.
- Dokumentacja: *Rozporządzenie Ministra nauki i szkolnictwa wyższego w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów celowych z dnia 14 listopada 2007 r.*

Inicjatywy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

1. Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej

- Strona internetowa: www.nauka.gov.pl zakładka: MINISTERSTWO/Inicjatywy/Programy Ministra/Kreator innowacyjności.
- Rodzaje finansowanych zadań:
 - tworzenie i wdrażanie uczelnianych systemów komercjalizacji nowoczesnych technologii,
 - przygotowanie i wdrożenie procedur zarządzania własnością intelektualną w uczelniach,
 - tworzenie i obsługa baz danych zawierających informacje o wynikach badań naukowych,
 - zakup usług doradczych i szkoleniowych,
 - udział w wystawach i targach dotyczących współpracy jednostek naukowych z przedsiębiorstwami,
 - działalność informacyjno-promocyjna,
 - zakup sprzętu i wyposażenia na potrzeby realizacji zadań.
- Beneficjenci: uczelnie, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii, jednostki naukowe, parki technologiczne, konsorcja badawczo-rozwojowe, podmioty działające na rzecz nauki.
- Poziom dofinansowania: 90%.

- Wniosek o finansowanie projektu – dostępny na stronie internetowej Ośrodka Przetwarzania Informacji: www.opi.org.pl zakładka: Generator OSF.
- Wnioski mogą być składane dwa razy w roku: do 30 czerwca i do 30 listopada.
- Dokumentacja: *Rozporządzenia Ministra i Nauki Szkolnictwa Wyższego w sprawie programu „Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej” z dnia 28 maja 2008 roku.*

2. Program Patent Plus – wsparcie patentowania wynalazków

- Strona internetowa: www.nauka.gov.pl zakładka: MINISTERSTWO/Inicjatywy/Programy Ministra/Patent PLUS oraz www.ncbir.pl.
- W ramach programu będą finansowane następujące rodzaje zadań:
 - dofinansowanie lub refundowanie kosztów niezbędnych do przygotowania zgłoszenia patentowego w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej oraz w procedurze międzynarodowej, procedurach regionalnych lub procedurze krajowej do urzędu patentowego państwa innego niż Rzeczypospolita Polska, w tym również czynności rzeczownika patentowego,
 - finansowanie zadań związanych z ułatwieniem pozyskiwania partnerów do komercjalizacji wynalazków oraz dofinansowanie szkolenia i upowszechnianie wiedzy o ochronie własności przemysłowej.
- Beneficjenci: uczelnie, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii, jednostki naukowe, parki technologiczne, konsorcja badawczo-rozwojowe, podmioty działające na rzecz nauki, centra doskonałości, fundacje wspierające transfer technologii i przedsiębiorczości, posiadające siedzibę w RP.
- Poziom dofinansowania: 90%.
- Wnioski mogą być składane dwa razy w roku: do 30 marca i do 30 września.
- Wniosek o finansowanie projektu – dostępny na stronie internetowej Ośrodka Przetwarzania Informacji: www.opi.org.pl zakładka: Generator OSF.
- Dokumentacja: *Rozporządzenia Ministra i Nauki Szkolnictwa Wyższego w sprawie programu „PATENT PLUS – wsparcie patentowania wynalazków” z dnia 12 sierpnia 2008 roku.*

3. Przedsięwzięcie INNOTECH

- Strona internetowa: www.ncbir.pl zakładka: Projekty krajowe/Innotech.
- W ramach Przedsięwzięcia „InnoTech” możliwe jest dofinansowanie:
 - badań naukowych lub prac rozwojowych nakierowanych na zastosowanie w działalności gospodarczej („faza badawcza”),
 - czynności, których celem jest przygotowanie wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej („faza przygotowań do wdrożenia”).
- Beneficjenci: przedsiębiorcy, konsorcja naukowo-przemysłowe.
- Poziom dofinansowania: dla jednostek naukowych – faza badawcza do 100% (wymagany 10% wkład własny przedsiębiorcy), w pozostałych przypadkach – zgodnie z zasadami pomocy publicznej.
- Operator: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.
- Wniosek o finansowanie projektu – dostępny na stronie internetowej Ośrodka Przetwarzania Informacji: www.opi.org.pl zakładka: Generator OSF.

7 Program Ramowy

7 Program Ramowy jest największym mechanizmem finansowania i kształtowania badań naukowych na poziomie europejskim. Jest to program siedmioletni (2007-2013) o budżecie wynoszącym prawie 54 miliardy euro. U podstaw Programu leży międzynarodowa współpraca zespołów badawczych. Krajowy Punkt Kontaktowy za pośrednictwem portalu internetowego ułatwia poszukiwanie partnerów i tworzenie konsorcjów naukowych.

- Strona internetowa: <http://www.kpk.gov.pl/7pr/>
- Cele:
 - zwiększenie dynamizmu, kreatywności i doskonałości europejskich badań naukowych w pionierskich dziedzinach nauki,
 - wspieranie współpracy ponadnarodowej we wszystkich obszarach badań i rozwoju technologicznego,
 - wzmocnienie potencjału ludzkiego w zakresie badań i technologii poprzez zapewnienie lepszej edukacji i szkoleń, łatwiejszego dostępu do potencjału i infrastruktury badawczej, wzrost uznania dla zawodu naukowca oraz zachęcenie badaczy do mobilności i rozwijania kariery naukowej,
 - zintensyfikowanie dialogu między światem nauki i społeczeństwem w Europie celem zwiększenia społecznego zaufania do nauki,

- wspieranie szerokiego stosowania rezultatów i rozpowszechniania wiedzy.

Programy szczegółowe:

- COOPERATION (Współpraca)

Program ma na celu wspieranie ponadnarodowej współpracy naukowo-badawczej w wybranych dziesięciu obszarach tematycznych:

1. zdrowie,
2. żywność, rolnictwo, rybołówstwo i biotechnologia,
3. technologie informacyjne i komunikacyjne,
4. nanonauki, nanotechnologie, materiały i nowe technologie produkcyjne,
5. energia,
6. środowisko (łącznie ze zmianami klimatycznymi),
7. transport (łącznie z aeronautyką),
8. nauki społeczno-ekonomiczne i humanistyczne,
9. przestrzeń kosmiczna,
10. bezpieczeństwo.

IDEAS (POMYSŁY)

Program wspiera badania znajdujące się na granicy wiedzy (ang. *frontier research*) inicjowane przez naukowców we wszystkich dziedzinach nauki.

PEOPLE (LUDZIE)

Celem programu jest wzmacnianie potencjału ludzkiego w zakresie badań i rozwoju technologicznego w Europie oraz zachęcanie do mobilności międzynarodowej i międzysektorowej.

CAPACITIES (MOŻLIWOŚCI)

Program ma na celu wspieranie kluczowych aspektów europejskiego potencjału w zakresie badań, rozwoju technologicznego i innowacji takich jak infrastruktury badawcze, regionalne klastry badawcze, rozwój pełnego potencjału badawczego we wspólnotowych regionach konwergencji i regionach najbardziej oddalonych, badania na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, problemy budowy społeczeństwa opartego na wiedzy, koordynacja polityki badawczej oraz horyzontalne działania w zakresie współpracy międzynarodowej.

JOINT RESEARCH CENTRE (WSPÓLNOTOWE CENTRUM BADAWCZE)

Wspiera działania naukowe i technologiczne prowadzone przez JRC nienależące do obszaru badań jądrowych. JRC uzupełnia działania prowadzone w państwach członkowskich związane z wykorzystaniem funduszy strukturalnych, zwłaszcza w przemyśle, rolnictwie i edukacji oraz ochronie środowiska.

EURATOM

Program wspiera działania badawczo-szkoleniowe z zakresu energetyki jądrowej.

Fundusze Strukturalne

W latach 2007-2013 Polska może wykorzystywać II transzę środków pochodzącą z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Na dofinansowanie inicjatyw związanych z rozwojem innowacyjnej gospodarki, edukacją i rozbudową infrastruktury zostało przeznaczone ponad 67 mld euro. Obszary interwencji funduszy strukturalnych zostały uwzględnione przez polski rząd w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia oraz w programach operacyjnych wspierających dany sektor lub region. Są to:

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,

Program Operacyjny Kapitał Ludzki,

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,

Program Operacyjny Pomoc Techniczna,

16 programach regionalnych, uwzględniających specyfikę województw.

Pełne zestawienie dokumentów programowych i wielu praktycznych informacji można znaleźć w internetowym Portalu Funduszy Europejskich (<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>).

Dokumentami, które opisują zasady (na co? komu? ile?) są **szczegółowe opisy priorytetów danego programu operacyjnego**. Każdy priorytet jest podzielony na działania, te z kolei mogą mieć swoje poddziałania i/lub schematy. Konkursy organizowane są na poziomie działań, poddziałań lub schematów i na tym poziomie przygotowujemy swoją aplikację. Poniżej przedstawię jedynie wybrane działania, z których mogą skorzystać jednostki naukowe. Niestety spora część środków została już rozdysponowana, dlatego możliwości są ograniczone.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Głównym celem PO IG jest **rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa**. Ten cel jest realizowany przez cele szczegółowe:

- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki na rynku międzynarodowym,
- tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy,
- wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Zapoznanie się ze Szczegółowym Opisem Priorytetów, celów Programu i poszczególnych działań jest jednym z warunków przygotowania dobrego wniosku o dofinansowanie.

Finansowaniu innowacyjnej działalności badawczej poświęcony jest w całości **Priorytet I Badania i rozwój nowoczesnych technologii**.

Działanie 1.2 Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki

W ramach działania Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (Instytucja Wdrażająca) zaproponowała szereg programów, które mają na celu wsparcie projektów badawczych z udziałem młodych naukowców.

Strona internetowa: <http://www.fnp.org.pl/> zakładka: Programy/Programy finansowane z funduszy europejskich.

Program TEAM

- Typy projektów:
 - Projekty z udziałem studentów, doktorantów i uczestników staży podoktorskich realizowanych w najlepszych zespołach badawczych w Polsce.
 - Projekty mogą być realizowane w trzech obszarach tematycznych określonych w dokumentacji konkursowej, jako *Bio*, *Info*, *Techno*.
- Beneficjenci: Liderzy zespołów naukowych zamierzających zatrudnić w swych zespołach młodych uczonych (nabór otwarty) studentów (po ukończeniu 3 roku studiów), doktorantów lub młodych doktorów (do 4 lat po uzyskaniu stopnia naukowego).
- Przedmiot dofinansowania: imienne stypendia naukowe dla członków zespołu w wysokości: dla studenta: 1000 zł, dla doktoranta: 3500 zł, dla młodego doktora 5000 zł miesięcznie oraz grant badawczy w wysokości nieprzekraczającej 35000 zł/rok na doktoranta i 80000

zł/rok na uczestnika stażu podoktorskiego. Z grantu opłacane może być m.in. wynagrodzenie dla kierownika zespołu i innych stałych pracowników.

- Czas realizacji projektów: od 2 do 4 lat w okresie finansowania do 2015 r.
- Nabór wniosków: dwa razy w roku do 15 marca i do 30 września.

Program VENTURES

- Typy projektów:
 - Projekty aplikacyjne mające zastosowanie w gospodarce, realizowane przez studentów, absolwentów i doktorantów.
- Przedmiot dofinansowania: imienne stypendium naukowe dla kierownika projektu (w wysokości: dla studenta: 1500 zł, dla absolwenta: 1500 zł, dla doktoranta: 3000 zł miesięcznie), grant badawczy w wysokości nieprzekraczającej 35000 zł/rok.
- Finansowanie dostępne dla projektów wszystkich dziedzin nauki.
- Czas realizacji projektów: od 1 roku do 3 lat do 2015 r.
- Nabór wniosków – dwa razy w roku, na wiosnę i jesień.

Program POMOST

- Typy projektów:
 - GRANT POWROTOWY – finansowanie projektów realizowanych przez naukowców wychowujących małe dzieci.
 - Projekty mogą być realizowane w trzech obszarach tematycznych określonych w dokumentacji konkursowej, jako *Bio*, *Info*, *Techno*.
- Beneficjenci: naukowcy (co najmniej doktor) posiadający dziecko w wieku do 4 lat zatrudnieni w jednostce naukowej.
- Przedmiot dofinansowania – grant badawczy w wysokości 140000 zł rocznie (m.in. wynagrodzenie kierownika projektu, koszty prac badawczych, aparatura, materiały badawcze, koszty wymiany międzynarodowej), stypendia naukowe dla maksymalnie 3 podopiecznych: dla studenta – 1000 zł, dla doktoranta – 3000 zł.
- Czas realizacji projektów: Od 1 do 3 lat w okresie finansowania do 2015 r.
- Nabór wniosków: dwa razy do roku, w kwietniu i w listopadzie.

Program HOMING PLUS

- Typy projektów:
 - Projekty badawcze realizowane przez młodych polskich uczonych wracających z zagranicy w trzech obszarach tematycznych określonych w dokumentacji konkursowej, jako *Bio, Info, Techno*.
- Beneficjenci: naukowcy (co najmniej doktor do 4 lat po doktoracie) przebywający za granicą co najmniej 9 miesięcy.
- Przedmiot dofinansowania: subsydium badawcze w wysokości do 80000 zł rocznie (m.in. wynagrodzenie personelu, aparatura, materiały badawcze, współpraca międzynarodowa, publikacje, sprzęt i oprogramowanie komputerowe), stypendium naukowe w wysokości 5000 zł miesięcznie dla laureata oraz 1000 zł dla 2 studentów (wyłonionych w trybie konkursowym).
- Czas realizacji projektów: od 1 do 2 lat w okresie finansowania do 2015 r.
- Nabór wniosków: dwa razy w roku w kwietniu i w październiku.

Wsparcie ochrony własności przemysłowej tworzonej w jednostkach naukowych w wyniku prac B+R:

- Typy projektów: dofinansowanie kosztów związanych z uzyskaniem w Polsce i za granicą ochrony patentowej własności przemysłowej powstałej w jednostkach naukowych mających siedzibę w Polsce w wyniku prac badawczo-rozwojowych.
- Poziom dofinansowania: 100%.
- Czas realizacji projektu: 2007-2015.
- Nabór wniosków: dwa razy w roku.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Głównym celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten jest realizowany poprzez aktywizację potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa oraz zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

W ramach programu wyodrębnionych zostało 10 Priorytetów:

1. Zatrudnienie i integracja społeczna.
2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw.
3. Wysoka jakość systemu oświaty.
4. Szkolnictwo wyższe i nauka.
5. Dobre rządzenie.

6. Rynek pracy otwarty dla wszystkich.
7. Promocja integracji społecznej.
8. Regionalne kadry gospodarki.
9. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.
10. Pomoc techniczna.

Projekty proponowane w ramach PO KL obejmują m.in.: staże, stypendia, kursy wyrównawcze, studia podyplomowe, studia zamawiane, kursy, szkolenia, promocję przedsiębiorczości akademickiej.

Z środków unijnych można korzystać zarówno, jako wnioskodawca – składający i realizujący projekt, jak i jako ostateczny odbiorca – uczestnik studiów podyplomowych, kursów językowych, przedsiębiorca korzystający ze wsparcia itp.

Wszystkich zainteresowanych szczegółowymi informacjami zachęcam do zapoznania się ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów POKL 2007-2013 oraz Portalem Funduszy Europejskich (www.funduszeuropejskie.gov.pl).

Poniżej zaprezentuję podstawowe informacje o jednym z działań, które może być interesujące dla wszystkich tych, którzy chcą założyć własną działalność gospodarczą.

Działanie 6.2

Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

- Instytucjami odpowiadającymi za ogłoszenie konkursów na poziomie regionalnym są Wojewódzkie Urzędy Pracy.
- Typy projektów:
 - Wsparcie dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą poprzez szkolenia i doradztwo grupowe i indywidualne.
 - Przyznanie środków finansowych na rozwój działalności.
 - Przyznanie wsparcia pomostowego – 6 lub 12 miesięcy.
 - Promocja przedsiębiorczości.
 - Upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu rozwoju przedsiębiorczości.
- Wsparcie udzielane jest w drodze konkursu.
- Instytucje udzielające wsparcia bezpośrednim beneficjentom (odbiorcom) można zidentyfikować na stronach internetowych Wojewódzkich Urzędów Pracy.

Zakończenie

Po prześledzeniu możliwych źródeł finansowania i warunków, jakie stawione są przez instytucje w dokumentach konkursowych często okazuje się, że projekt trzeba zmodyfikować, z części planów zrezygnować a inne elementy wzbogacić. Efektem kompromisu będzie wniosek o dofinansowanie.

Zanim końcowa wersja wniosku zostanie zapisana, dobrze jest poprosić o przeczytanie dokumentu osobę, która do tej pory nie miała z nim kontaktu. Rzeczy, które wydają się nam jasne i zrozumiałe, wcale nie muszą być tak oczywiste dla kogoś, kto dopiero zapoznaje się ze specyfiką proponowanego przez nas projektu. Pytania i uwagi takiej osoby mogą okazać się niezwykle cenne. Stanowią bowiem doskonałą formę weryfikacji jakości proponowanego projektu, a w razie potrzeby pozwolą również uzupełnić i wzbogacić wniosek o niezbędne informacje.

Literatura

- [1] Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, Warszawa, 30 grudnia 2009.
- [2] Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Warszawa, 1 czerwca 2010.
- [3] Zarychta Jarosław, *Przygotowanie projektu*, PARP, Kraków 2006. Strony internetowe:
- [4] www.funduszeuropejskie.gov.pl
- [5] www.nauka.gov.pl
- [6] www.opi.org.pl
- [7] www.ncbir.pl
- [8] www.fnp.org.pl
- [9] www.kpk.gov.pl/7pr/
- [10] www.par.gov.pl

2011-05

46970

Działanie 4.2: Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości gospodarczym. Podniesienie umiejętności pracowników systemu B+R badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych – w tym również w zakresie ochrony własności intelektualnej i przemysłowej.

Projekt POKL.04.02.00-00-059/08:

Innowacyjne zarządzanie systemem B+R w jednostkach naukowych.

Projekt wpisuje się w realizację unijnej strategii wzrostu Europa 2020.

W zmieniającym się świecie UE potrzebna jest inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu.

Inteligentny rozwój oznacza uzyskanie lepszych wyników w dziedzinie:

- **edukacji** (zachęcanie do nauki, studiów i podnoszenia kwalifikacji),
- **badania naukowych/innowacji** (stworzenie nowych produktów i usług, które wpłynęłyby na zwiększenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz pomogłyby w rozwiązywaniu problemów społecznych),
- **społeczeństwa cyfrowego** (wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych).

Unijne cele służące zapewnieniu inteligentnego rozwoju obejmują:

1. zwiększenie łącznego poziomu inwestycji publicznych i prywatnych do wysokości 3 proc. unijnego PKB, a także zapewnienie lepszych warunków dla badań i rozwoju oraz innowacji,
2. podwyższenie wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat do 75 proc. do 2020 r. poprzez wprowadzenie większej liczby osób na rynek pracy, zwłaszcza kobiet, młodzieży, osób starszych, pracowników niskowyzkwalifikowanych i legalnych imigrantów,
3. zapewnienie lepszego poziomu wykształcenia – zwłaszcza:
 - sprowadzenie odsetka młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę do poziomu poniżej 10 proc.,
 - dążenie do tego, by co najmniej 40 proc. osób w wieku 30–34 lat miało wykształcenie wyższe (lub równoważne).

Wnioski z niniejszej książki:

Własność intelektualna stanowi własność niematerialną przedsiębiorstwa, ale także uczelni, jednostki badawczo-rozwojowej, itp. Składają się na nią wszelkie wytwory będące wynikiem działalności intelektualnej człowieka (pracownika, zleceniobiorcy itd.), które nie są rzeczami w rozumieniu prawa cywilnego, ale w przedmiotach niematerialnych „ucieleśnione” (tzw. dobra niematerialne). Cechą wspólną dóbr niematerialnych jest fakt, że po spełnieniu pewnych określonych przesłanek są one chronione podobnie jak własność rzeczy.

Pierwszym punktem realizacji planu efektywnego zarządzania własnością intelektualną jest identyfikacja innowacji. Procedury dotyczące ochrony własności intelektualnej oraz zarządzania dobrami wytworzonymi w jednostkach naukowych, pozwalają przedsiębiorcom łatwo ustalić właściciela praw oraz dają pewność, iż unikną częstych, wynikających z braku przejrzystych uregulowań, konfliktów interesów oraz roszczeń twórców do dóbr, którymi ma prawo dysponować (jako pracodawca) jednostka naukowa (K. Gurba, str. 45).

